

Я.О. Тицька,
кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри теорії та історії держави і права
Міжнародний гуманітарний університет,
м. Одеса, Україна

Н.Б. Арабаджи,
кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри теорії та історії держави і права,
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна

ВИЩІ НАВЧАЛЬНІ ЗАКЛАДИ ЯК ВАЖЛИВИЙ СУБ'ЄКТ ФОРМУВАННЯ СТІЙКОГО ПРАВОВОГО ПОРЯДКУ

***Анотація.** В тезах досліджується проблематика впливу діяльності вищих навчальних закладів на формування стійкого правового порядку в умовах правової держави. Аналізуються сучасні проблеми та методи підвищення правового навчання у вищих навчальних закладах.*

***Ключові слова:** правовий порядок, правове навчання, вищі навчальні заклади.*

Правовий порядок, безсумнівно, є одним із ключових правових феноменів, важливість якого важко переоцінити в науці, а правове життя суспільства неодмінно призводить до формування свого рівня правовий порядок. Специфіка цього правового явища тісно пов'язується з різноплановими потребами та інтересами, моральними орієнтирами, почуттями та очікуваннями суб'єктів права. Утім, отождолення права з інтересом, а правового порядку – з механізмом їх узгодження – це лише один із можливих шляхів розкриття сутності цілераціональної його легітимації. У наш час найбільш знаковою моделлю цілераціональної легітимації правового порядку виступає теорія правової держави. Саме тут проявляє себе ключова характеристика легального панування: підкорення особи не іншій особі, а закону. Головна ідея тут – верховенство закону та апологія формальної рівності, коли держава має здійснювати свої функції, не зважаючи на обличчя.

У цьому розрізі необхідно відзначити, що в умовах правової держави встановлюється пряма залежність стійкості правового порядку від рівня правової свідомості та правової культури.

Досліджуючи проблему впливу правової свідомості та правової культури на формування стійкого правового порядку, необхідно зазначити, що важливішим фактором формування високої правової культури є правове виховання.

Загальні цілі правового виховання майбутніх фахівців такі:

- розвиток професійних інтересів у процесі сприйняття правової інформації;
- розвиток моральної і правової культури;
- виховання громадянської відповідальності, відданості гуманістичним і демократичним цінностям;
- освоєння знань, про механізми реалізації та захисту прав людини і громадянина [1, с. 65].

У процесі правового виховання акцент поставлено на виробленні правильного розуміння принципів і норм права в інформаційному просторі, умінні давати адекватну реальності, соціально-політичну і юридичну оцінку різним фактам, ситуацій і суперечностей, особливо тим, з якими особи, яких виховують, стикаються у професійній діяльності.

До основних форм правового виховання належать правове навчання, правова та юридична практика, безпосередня реалізація права і самовиховання. В основу застосування всіх зазначених форм покладене здійснення правової інформованості, що передбачає передачу, сприйняття, перетворення й використання інформації про право і практику її реалізації.

Особливе місце тут посідає проблема «правового мінімуму», обов'язкового рівня правових знань (рівня правової обізнаності), яким має володіти кожен громадянин суспільства, незалежно від його соціального статусу [2, с. 15]. Кожна форма правового виховання має свої особливості, характерні риси. Вони можуть бути класифіковані за різними підставами. Таких підстав (критеріїв) досить багато. Одним із критеріїв розмежування форм правового виховання є кількісне охоплення досліджуваних. За цією ознакою можна розрізнити форми правового виховання конкретної особи, окремої групи, усієї молоді.

Від цих форм варто відрізнити форми індивідуального, групового й масового впливу. У такому разі мова йде про тих, хто впливає, – одна особа, група чи широкий загал.

У цьому аспекті важливо підкреслити, що комплексного вирішення потребує правове виховання молоді та студентів щодо основних правил поведінки в інформаційному просторі. Щодо вирішення цієї проблеми важливою є діяльність навчальних закладів, які мають брати активну участь у правовому вихованні студентів [3, с. 235].

Вищі навчальні заклади – це юридичні установи, які здійснюють правове навчання відповідно до закону.

Метою правового навчання є формування теоретичної основи правової свідомості і правової культури, забезпечення необхідного рівня систематизації знань про право, розвиток правових інтересів, почуттів, правового мислення, формування наукового правового світогляду [4, с. 309]. Важливо, щоб процес правового навчання будувався не на механічному запам'ятовуванні юридичних норм і статей законів, а на глибокому проникненні у суть права.

Правове навчання може бути виражене у проведенні лекцій, бесід, доповідей із правових питань, на курсах підготовки (перепідготовки) та підвищення кваліфікації; цілеспрямованому інформуванні населення про всі зміни в законодавстві; організації тематичних лекторіїв правових знань тощо.

З метою підвищення ефективності правового навчання варто використовувати сучасні технічні засоби навчання: відеопрогравачі; мультимедіа проектори та інтерактивні дошки; матеріали, підготовлені у вигляді презентацій. Важливе значення мають відеофільми на правову тематику. До переваг використання відеофільмів (відеоматеріалів, анімаційних фільмів) під час проведення занять із командирської підготовки офіцерів варто зарахувати: а) емоційність, яка сприяє кращому запам'ятовуванню, більший час зберігається концентрація уваги (як відомо, необхідну увагу людина зберігає протягом 15–20 хвилин); б) ефективніше для сприйняття та запам'ятовування подавання інформації (людина сприймає до 85% інформації через зорові аналізатори, менше 15% інформації – через слухові аналізатори); в) просторовий образ (можливість показу всього явища); г) можливість повтору викладеного раніше матеріалу та його самостійного переглядання під час самостійної підготовки; г) забезпечення єдиної методики викладання матеріалу, яка меншою мірою залежатиме від здібностей викладачів, одночасне охоплення новою методикою всіх, хто її потребує [5, с. 43].

Проте сьогодні можна констатувати, що в багатьох навчальних закладах відсутні як навчальна відеопродукція, так і сучасні технічні засоби навчання. Важливим аспектом у процесі правового навчання може стати облік ментальних особливостей контингенту, який навчається.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мануйлов Є.М. Формування особистості майбутнього фахівця права / Є.М. Мануйлов // Вибрані праці: статті, матеріали конференцій, «круглих столів» (2006–2011). – Х. : Право, 2011. – 216 с.
2. Корецький С.М. Кримінологічна характеристика девіантної поведінки неповнолітніх: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право» / С.М. Корецький ; Нац. акад. внутр. справ України. – К., 2003. – 22 с.
3. Калиновський Ю.Ю. Правове виховання як засіб подолання правового нігілізму в українському суспільстві / Ю. Калиновський // Вісник Національної юридичної академії України ім. Ярослава Мудрого. Сер.: Філософія, філософія права, політологія, соціологія : зб. наук, праць. — 2011. – Вип. 10. – С. 234–239.
4. Романова І.А. Роль активних методів навчання у формуванні правової свідомості студентів / І.А. Романова // Проблеми розробки і впровадження модульної системи професійного навчання : Зб. наук, пр. - Київ : Науковий світ, 2001. – С. 309–316.
5. Педагогічна майстерність : підруч. для пед. вузів / [І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос та ін. ; за ред. І.А. Зязюна]. – К. : Вища школа, 1997. – 397 с.

Я.А. Тыцкая, Н.Б. Арабаджи. Высшие учебные заведения как важный субъект формирования устойчивого правового порядка. – Статья.

Аннотация. В тезисах исследуется проблематика влияния деятельности высших учебных заведений на формирование устойчивого правового порядка в условиях правового государства. Анализируются современные проблемы и методы повышения правового обучения в высших учебных заведениях.

Ключевые слова: правовой порядок, правовое обучение, высшие учебные заведения.

Y. Tytskaya, N. Arabadji. Higher Educational Institutions as an Important Subject of the Formation of a Stable Legal Order. – Article.

Summary. The impact of higher educational establishments on the formation of stable legal order in terms of a legal state is explored in these issues. The current problems and methods to improve legal education in higher educational establishments are analyzed.

Key words: legal order, legal education, higher educational establishments.